

ქალთა ხმა

საინფორმაციო ბიულეტენი №2

2017 წლის თებერვალი

მომზადებულია პროექტის
„ქალთა უფლებების გაძლიერება დასავლეთ საქართველოში“ ფარგლებში

მხარდამჭერი - ორგანიზაცია

ნომრის თემა

გენდერული სტერეოტიპები

გენდერული სტერეოტიპები - ეს არის გაბატონებული შეხედულება ქალისა და მამაკაცის მახასიათებლებისა და როლების შესახებ. ანუ, როგორ უნდა იქცეოდეს ქალი ან მამაკაცი ამა თუ იმ საზოგადოებაში. სტერეოტიპები თავის მხრივ საინტერესოა იმიტაც, რომ მის შესახებ არ წერია წიგნებში, არ ისწავლება სკოლაში, ინსტიტუტში, არ არსებობს არანაირი დოკუმენტური მასალები მისი დაბადების შესახებ, თუმცა იმდენად ძლიერია და ღრმად გამჯდარი ჩვენს ცნობიერებაში, რომ ფაქტობრივად მას მონურად ვემორჩილებით. შესაძლოა კანონის წინააღმდეგ წავიდეთ, სტერეოტიპების წინააღმდეგ კი - ვერა.

რატომ დავინტერესდით ამ თემით?

გენდერული სტერეოტიპების მავნებლობის გაანალიზება იმიტომაც არის მნიშვნელოვანი, რომ ჩვენ ამით ვამხელთ კავშირს ქალთა მიმართ ძალადობასთან. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ოჯახებში, სადაც გენდერული თანასწორობის მაჩვენებელი დაბალია, ქალზე ძალადობა ჩვეული ნორმაა. კიდევ უფრო საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ ეს ნორმა

ხშირად ჩვეულია მსხვერპლისთვისაც, რომელიც მიზეზს ყველაფერში ეძებს, გარდა სტერეოტიპებისა.

სინამდვილეში, ქართული სტერეოტიპები ქალზე დისკრიმინაციის მთავარი მკვებავი არტერიაა, რომლის აღიარება ხშირად არ გვსურს. ხშირ შემთხვევაში გვგონია, რომ ეს ასე უნდა იყოს, თუმცა ლოგიკურად, რატომ უნდა იყოს ასე - ამის პასუხი თითქმის არა გვაქვს. „ქალის უპირველესი ფუნქცია ბავშვის აღზრდაა“ - ფრაზა, რომელსაც თითქმის ყოველდღე ვისმენთ, რა თქმა უნდა, სტერეოტიპულია. თუმცა, იშვიათად ვაპროტესტებთ და სინამდვილეში ჩვეულ ნორმად აღიქმება. გენდერული სათვალისა და ეს ყველაფერი სხვანაირად ჩანს.

ბავშვის გაჩენა ქალის ფიზიოლოგიური ფუნქციაა, მაგრამ მისი აღზრდა ქალსაც და მამაკაცსაც ერთნაირად ევალება.

ვინ ქმნის, ვინ აკანონებს სტერეოტიპებს - ამაზე პასუხი მარტივი და მოკლეა - ჩვენ!

სტერეოტიპები იქმნება ჩვენს თვალწინ და ხშირად, გაუცნობიერებლად, ჩვენვე ვართ მათი ავტორები. გენდერული თანასწორობის ნორმებს ჩვენ ვამკვიდრებთ, ყველაფერს ვაკეთებთ იმისთვის, რომ ჩვენსავე ოჯახებში უთანასწორობა დავნერგოთ და მერე ბოლოში ვიწყებთ განგაშს საზარელ სტატისტიკაზე, რომელიც ქალზე ძალადობას, ქალთა მკვლელობებს აღრიცხავს.

რატომ ხდება ეს ყველაფერი?

იმიტომ, რომ არაფერი გაგვიკეთებია იმისთვის, რომ ამ პრობლემას შევრძოლებოდით, იმიტომ, რომ ხელი არ შევუწყვეთ სტერეოტიპების მსხვერველს.

იმიტომ, რომ თანასწორობის მოდელი ოჯახში არასწორად დავნერგეთ.

ისტორიები, რომლებიც ამ თემას ეხმიანება, უამრავია, ზოგი სხვისი, ზოგი ჩვენი, ზოგიც სადღაც გაგონილი.

„ერთმანეთი სამი წელი გვიყვარდა. ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, თუ ჩვენი ურთიერთობა ასე დამთავრდებოდა. კონფლიქტი წვრილმანებით დაიწყო: - სულ რატომ დადიხარ დედაშენთან, ხალხი რას იტყვის! გათხოვების შემდეგ ამდენი დაქალი აუცილებელი არ არის. ეს რა ჩაგიცვამს ბავშვებისთვის, გემოვნება საერთოდ არა გაქვს. ბაზარში მე ვივლი, შენი ნაყიდი არაფერი არ ვარგა. საჭმლის გაკეთება დღემდე ვერ გასწავლე.“

საბოლოოდ ისე დავითრგუნე, ასე მეგონა, მართლა არაფერი გამომდიოდა. არაფერი მიხაროდა. ამის შესახებ პირველად დედას მოვუყევი. - რა უნდა ქნა, უარესები გადამიტანია, ოჯახს ხომ ვერ დაანგრევ, უნდა მოითმინო.

ოჯახის დანგრევა ნამდვილად არ მინდოდა. უკვე ორი შვილი გვყავდა და ეს მამრკოლებდა. რაც დრო გადიოდა, სულ უფრო მეტად ძალადობდა ჩემზე. მის ნება-სურვილზე იყო დამოკიდებული ჩემი ყოველი მოძრაობა, საუბარიც კი. ერთ დღეს აღმოვაჩინე, რომ ხმადაბლა ვლაპარაკობდი და ჩემი ნამდვილი

სახისგან არაფერი მქონდა შერჩენილი. თითქოს არც მისწავლია უნივერსიტეტში, თითქოს არაფერი წამიკითხავს, საკუთარი არაფერი გამაჩნდა. მთლიანად ქმარზე ვიყავი დამოკიდებული. ამ „აღმოჩენამ“ ისე გამაზოროტა, რომ გადავწყვიტე, მთლიანად შემეცვალა ჩემს ცხოვრებაში. როცა მეუღლეს დაწუნებული კერძი ცხვირწინ ავაცალე: თუ არ მოგწონს, ადექი და თავად გააკეთე, ბავშვებსაც შენ მიხედე და მე კი სამსახურში უნდა გავიდე-მეთქი. პირველად გაოცებისაგან ხმა ვერ ამოიღო. შემდეგ პასუხად შეურაცხყოფა მივიღე... კონფლიქტი უფრო გამწვავდა.

ათი წლის თავზე საქმე განქორწინებით დამთავრდა. ახლა მარტო ვარ ჩემს შვილებთან ერთად ნაქირავებ ბინაში და სხვა პრობლემები მაწუხებს. ჩემი ისევ არავის ესმის, საკუთარ დედასაც კი, რომელიც დღემდე მეუბნება, ხომ გარჩენდა, მეტი რა გინდოდაო. ხშირად ვფიქრობ, რომ დროულად უნდა გამამედეგა ეს ნაბიჯი, სანამ ორი შვილი მეყოლებოდა. ან იქნებ არასწორად მოვიქეცი.“

ძალადობის სქემის ანალიზს სწორედ გენდერულ სტერეოტიპამდე მივყავართ. სტერეოტიპები კვებავს ოჯახურ ძალადობას. სანამ ამის აღიარება არ მოხდება, ყოველთვის გვექნება საგანგაშო სტატისტიკა ქალთა მიმართ ძალადობაზე. რადგან ამ პრობლემის სათავე სწორედ ქართული სტერეოტიპებია.

თანასწორობა ოჯახში დღემდე სადისკუსიო თემაა. მამაკაცთა საზოგადოებაში (და არა მხოლოდ) ბევრისთვის გაუგებარია, რა კავშირშია ძალადობა თანასწორობასთან. ვერ გაუგიათ, რატომ არის აუცილებელი ქალისა და მამაკაცის ურთიერთობის საუკუნოვანი სტანდარტების შეცვლა.

როგორც კი უთანასწორობას გააპროტესტებს ქალი, მიუბრუნდებიან და ეუბნებიან, მაშინ მაღაროში იმუშავე მუშად და კაცი თვითონ დაპატიჟე კაფეშიო. გენდერული თანასწორობის აღქმა ამ დონეს ვერ გასცდენია.

თანასწორობა არ გულისხმობს, რომ ქალი და კაცი იდენტურნი არიან, ან უნდა გახდნენ. ადამიანის დაბადება ქალად ან კაცად არ უნდა განაპირობებდეს მის სოციალურ ფუნქციებს.

გენდერული თანასწორობა არ გულისხმობს, რომ ყველა ქალი სამზარეულოდან ძალით გამოვიყვანოთ და პარლამენტში გავუშვათ. ან - პირიქით, მამაკაცებს განესაზღვროთ საკუთარი წილი სამზარეულოში. ის გულისხმობს, რომ თითოეული ოჯახი თვითონ უნდა წყვეტდეს, როგორ გაანაწილებს როლებს და პასუხისმგებლობებს და ამ პროცესში ქალი და კაცი თანაბრად უნდა იღებდნენ მონაწილეობას.

სტერეოტიპული წნეხის ქვეშ ყველაზე მეტად მამაკაცები არიან. ოჯახში ლიდერის როლი იმდენად აქვთ გათავისებული, რომ გარანტირებულად იღებენ ყველა იმ სოციალურ სტატუსს, რომელსაც მათ სტერეოტიპები განუსაზღვრავს. მაგალითად: კაცმა უნდა

გადაწყვიტოს, ოჯახს რა უფრო მეტად სჭირდება, ცალსახა გადაწყვეტილებები მიიღოს, „ქალის ჭკუაზე არ იაროს“.

მგავსი სტერეოტიპული მიდგომის ფონზე მაღალია იმის ალბათობა, რომ ქალმა განათლების მიღება შეწყვიტოს, ან სამსახურს თავი დაანებოს ოჯახის შექმნის შემდეგ. მენტალურად ქალისთვის ოჯახი პრიორიტეტულია და მას არ რჩება არჩევანის თავისუფლება.

ზოგადად, საზოგადოება ქალის დასაქმების წინააღმდეგი არ არის, თუკი მას სამსახურის გამო ოჯახისთვის ნაკლები დროის დათმობა არ უწევს. აღსანიშნავია, რომ იმ ოჯახებში, სადაც ქალიც მუშაობს, ან მხოლოდ თვითონ არის შემომტანი, სამწუხაროდ, საოჯახო საქმეების გაკეთება და ბავშვების აღზრდა ისევ მის მოვალეობად რჩება. ქალის სამმაგი დატვირთვა (სამსახური, საოჯახო საქმეები, ბავშვები) კიდევ უფრო ამძაფრებს ამ უთანასწორობას და დისკრიმინაციას.

რა სარგებლობას მოგვცემს გენდერული თანასწორობა

გენდერული თანასწორობა პირდაპირ კავშირშია არა მარტო ქალების მდგომარეობის გაუმჯობესებასთან, არამედ ის მკვეთრად აუმჯობესებს ურთიერთობებს ოჯახში შვილებთან, მეუღლეებს შორის. ქმნის ჰარმონიულ, კომფორტულ გარემოს.

თანასწორობას წარმატება მოაქვს ბიზნესში თუ საჯარო სივრცეში. ეს ყველაფერი მხოლოდ ვარაუდი არ არის. არსებობს უამრავი კვლევა, რომელიც ადასტურებს, რომ სადაც არის გენდერული თანასწორობა და ბალანსი, მეტია წარმატება - ეკონომიკურიც და სოციალურიც.

იმ ოჯახებში, სადაც პარტნიორები თანაბრად ინაწილებენ საოჯახო საქმეებს, ბავშვის აღზრდას და სადაც ორივეს გააჩნია კარიერა, უფრო ბედნიერები არიან. შესაბამისად, ასეთ ოჯახში გაზრდილ ბავშვებს უფრო ჯანსაღი და სწორი შეხედულება ექნება გენდერულ თანასწორობაზე. რადგან ბავშვი რასაც ხშირად უყურებს, იმას აღიქვამს მისაღებად და ნორმალურად.

როგორ ვებრძოლოთ სტერეოტიპებს?

თეორიულად თუ პრაქტიკულად, როგორც კი ვიწყებთ საუბარს ქალთა მიმართ ძალადობაზე, პირდაპირ კავშირს ვპოულობთ გენდერულ დისბალანსთან.

ოჯახებში, სადაც მხოლოდ ერთი მხარე აკეთებს არჩევანს, იღებს ცალსახა გადაწყვეტილებებს - მეორე აუცილებლად დისკრიმინაციის ობიექტია. მერე რა, რომ სულ ასე იყო. ძალადობაც ზუსტად იმდენივე წლისაა, რა დროიდანაც მსგავსი ტრადიციები დაინერგა. უბრალოდ, საზოგადოების მიდგომა შეიცვალა და „გამოფხიზლების“ ხარისხი გაიზარდა.

გამოდის, რომ თუ გადაწყვეტით შევეწინააღმდეგოთ ძალადობას, მზად უნდა ვიყოთ იმისათვის, რომ სტერეოტიპებს შევეჯახოთ.

როგორ ვებრძოლოთ სტერეოტიპებს?

ფსიქოლოგები ასეთ დროს განსაკუთრებული სიფრთხილისკენ მოგვიწოდებენ და გვირჩევენ, რომ არ დაგვავიწყდეს უმთავრესი პრინციპი: ნელ-ნელა! ნაბიჯ-ნაბიჯ!

ნაბიჯი პირველი - ცვლილება უნდა დაიწყოს!

სტერეოტიპები, ძირითადად, ქალებს უქმნის დისკომფორტს. ამიტომ უმჯობესია ქალებმა გადადგან პირველი ნაბიჯი.

ცვლილება სწორად უნდა დაიწყოს! ნურასოდეს შეეცდებით საუკუნოვან ჩვეულებებს ერთბაშად შეეჭიდოთ. მაგრამ უნდა ჩამოყალიბდეთ, რომ თქვენ ნამდვილად გინდათ მისი შეცვლა. თუ არ დაიწყეთ, არაფერი გამოვა. ყველა სტერეოტიპი ჩვენი შექმნილია და ჩვენს მეტი ვერავინ დაამსხვრევს. დაიწყეთ ერთი რომელიმე დეტალით.

მაგალითად, თუ თქვენი მეუღლე ბუნებით აზიატია, ცოტა ფრთხილად იმოქმედეთ. შესთავაზეთ მას შედარებით უფრო საინტერესო საქმე: ბავშვები წაიყვანოს ბაღში ან სკოლაში. მუდმივად წახალისეთ იმით, რომ ამ რიტუალით ბავშვები ძალიან კმაყოფილები არიან. ეს გაზრდის მოტივაციას და პოზიტიურ დატვირთვას მისცემს მას.

ნაბიჯი მეორე - დაიხმარეთ!

თუ სახლში დამხმარე არ გყავთ, შეეცადეთ, თქვენი საქმე მეუღლესაც გაუნაწილოთ. თუ ერთხელ არ გამოგივიდათ, ისევ შეეცადეთ: „მინდა საჭმელი მალე მოვამზადო. იქნებ კარტოფილი გამიმზადო, მე ამასობაში სხვას ვიზამ და დროშიც მოვიგებ“.

შეეცადეთ ამ საქმეს ერთჯერადი ხასიათი არ ჰქონდეს. ეს ყველაფერი თითქოს უმნიშვნელო წვრილმანია, მაგრამ სწორედ წვრილმანებით იწყება ყველაფერი გლობალური. თანამონაწილეობა ზრდის პასუხისმგებლობას და თქვენ გექნებათ საბაზი, ეს რიტუალი მომავალშიც გაიმეოროთ.

ნაბიჯი მესამე - დაეკითხეთ, როცა რაიმეს გადაწყვეტა გსურთ!

ნუ მიიღებთ გადაწყვეტილებას დამოუკიდებლად და ნურც თქვენ იქნებით სხვისი არჩევანის, სხვისი გადაწყვეტილების უპირობო შემსრულებელი. პროცესში აუცილებლად ჩაერთეთ და საკუთარი აზრი შესთავაზეთ:

- მე ამას არ ავირჩევდი, იმიტომ რომ...

- ცუდია, რომ უკვე გადაწყვეტით, უკეთესი ვარიანტი მქონდა.

მსგავსი პოზიციები კარგად მოქმედებს და სერიოზულად არყვეს ადამიანის რწმენას „ყველაფერი მე უნდა გადაწყვიტო“.

ნაბიჯი მეოთხე - დაანახე საკუთარი შედეგები!

ნუ შეეცდებით სხვისი მაგალითები ცხვირწინ უფრიალოთ. იქნებ ის ვიღაც სულაც არ არის მისთვის ქცევის ნორმების საზომი. საკუთარი შედეგების აფიშირება მოახდინეთ:

- რა კარგად გამოგვივიდა. რა კარგად მოვახერხეთ!
- თურმე შენ უფრო კარგად წვაკ კარტოფილს, ვიდრე მე.
- როგორი კარგი ვაშლი მოიტანე ბაზრიდან, თანაც რა იაფად. ვერც კი წარმოვიდგენდი.

ნაბიჯი მეხუთე - ბავშვები!

ოჯახში უმთავრესი ბავშვებია. მათი გენდერული აღზრდა არასოდეს არ არის გვიან. შვილები მთლიანად ისრუტავენ იმ გამოცდილებას, რასაც ოჯახში ხედავენ. კომფორტული განწყობით მიღებული პოზიტივი მათ ცნობიერებაში ილექება და სწორედ ისეთივე მოდელის ოჯახს შექმნიან მომავალშიც. ამით თქვენ ეხმარებით ხვალინდელ საზოგადოებას, ნაკლებად მტკივნეული იყოს სტერეოტიპების მსხვერვა.

დაიწყეთ ნელ-ნელა! ნაბიჯ-ნაბიჯ!

...და ერთ მშვენიერ დღეს, როცა სამსახურიდან დაბრუნებულები სადამოს სუფრას მიუსხდებით და აღმოაჩნთ, რომ ყველაფრის ავტორი და შემოქმედი როგორც ხშირ შემთხვევაში ხდება, მხოლოდ ქალი არ არის, არამედ ყველას საკუთარი წვლილი აქვს. ჩათვალეთ, რომ სწორად მიდიხართ და სტერეოტიპული წინაღობა რაღაც დონეზე გადალახეთ!

ჩათვალეთ, რომ თქვენ და თქვენნაირები არასოდეს გახდებით ძალადობის მსხვერპლი. რადგან თქვენს ოჯახში უკვე გაცნობიერებული გაქვთ, რომ გენდერი არავის მტერი არ არის - არც ქალის, არც მამაკაცის.

თქვენს ოჯახში მამაკაცმა კარგად იცის, რომ გენდერული თანასწორობა ქალის მაღაროში მუშაობაზე ცოტა მეტია და სწორედ იმას გულისხმობს, რომ ერთი სქესის უპირატესობა არ უნდა იყოს მეორე სქესის დისკრიმინაციის განმსაზღვრელი.

თქვენს ოჯახში ქალს გაფუჭებული ელექტროსადენის შეკეთებისას აღარა აქვს იმის განცდა, რომ მამაკაცურ საქმეს აკეთებს, რადგან ეს მხოლოდ გენდერული სტერეოტიპების გამო აქვთ მამაკაცებს მიწერილი. სინამდვილეში კი, ორივე სქესს ერთნაირად შეუძლია თავი გაართვას.

გისურვებთ წარმატებებს!

**მიმართეთ ფონდი „სოხუმის“ ქალთა მხარდაჭერის ცენტრებს,
მიიღეთ უფასო ფსიქოლოგიური და იურიდიული
კონსულტაციები**

ქუთაისის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - მგალობლიშვილის ქ. 6
579 93 28 28

ზონის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამხედრო დასახლება, კორპუსი 98
579 70 84 84
571 85 42 42

სენაკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ბარათაშვილის 13
579 27 94 94
571 85 39 39

ფოთის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი რაიონი, გაგრის ქუჩა 10/10
597 89 25 25
597 15 72 74

ხურჩა/კოკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამოქალაქო განათლების რესურს-ცენტრი
574 96 27 27
571 76 48 48

წყალტუბოს ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი დასახლება, 9 აპრილის ქუჩა 3/17
597 54 92 92
592 81 68 68